

nak kora. Az alkotmányos és vallásos harcok kora. 1606—1711. A Restauratio kora. A magyar állam újjáalkotása. Az egyes korszakoknál elsorolja a szerkesztő úgy a bel- mint a külföldi kútfőket, és számot ad tartalmukról, hitelességükről, irányukról és megbízhatóságukról is. Sem feldolgozások, sem pedig oklevelek nem szerepelnek a gyűjteményben, hanem csak is a szorosan vett kútfők, úgymint: krónikák, évkönyvek, naplók stb. A kézikönyv nem törekszik teljességre, sem kritikai, sem pedig közlő részében. A szerkesztőnek egyedüli gondját e tekintetben az képezte, hogy az anyagot kellő módon válaszsza ki. Nem tartjuk magunkat arra hivatottaknak, hogy ítéletet mondjunk az egész munka, s az abban követelt egész rendszer felett. Hogy beválik-e, s milyen hatással lesz a tanárok és tanárjelöltek tudományos munkásságának fejlődésén, az teljesen a jövő titka. Egy nagy előnye mindenesetre van e kézikönyvnek, hogy az eredeti forrásokban mutatja meg történetünk legfőbb mozzanatait, s hogy az óriási anyagot nemcsak könnyen áttekinthető módon adja az olvasó kezébe, hanem egyúttal kutató munkáját is nagyban megkönnyíti a bevezetések, jegyzetek.

Más kérdés, vajjon csakugyan elérte-e a szerkesztő azon célját, hogy valóban fontos forrás ki ne maradjon könyvéből, és lényegtelen ne igen jusson belé. Bár egész tanári és tudományos működése folytonos előkészület volt e munka megírásához — mint előszavában olvassuk, nem hisszük, hogy mindenki egyetértene vele az anyag kiválasztására nézve. Csak azért, hogy például szolgáljunk, említjük fel, hogy bátran kimaradhatott volna e kézikönyvből Martinus Oppaviensis közlése is (Kálmán királynak a guastallai zsinaton bemutatott azon leveléről, a melyben állítólag lemondott a püspökök beigtatásának jogáról. Nemcsak a magyar kútfők nem tudnak erről a lemondásról, nemcsak hazai okmányainkban nem találjuk ennek semmi nyomát, hanem Ekkhard apát, a ki maga is jelen volt a zsinaton, s ennek eseményeit elég híven részletesen leírta, úgyszintén Paskál pápának életírója is hallgat e nevezetes eseményről. Legújabban Rajner Lajos is bőven foglalkozott e kérdéssel. »A püspöki székek betöltésének története különös tekintettel Magyarországra« című nagybecsű munkájában és kimutatta, hogy a guastallai zsinatnak a magyar király állítólagos lemondásához semmi köze nincs. —i.

Magyar Minerva. *A magyarországi múzeumok és könyvtárak czimkönyve. Közreboocsátja a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége. II. évfolyam. 1901—1902. Gróf Batthyány Ignác arczképével. Budapest. Kiadja az Athenaeum irod. és nyomdai r. társulat. 1902. 2 + XXXII + 550 + 1.*

A múzeumok és könyvtárak főfelügyelősége ígéretéhez híven folytatja a magyarországi nyilvános múzeumok és könyvtárak

ismertetését. Az 1900-ban Magyar Minerva címmel megindított vállalatnak megjelent immár a második kötete is, ugyanazon czélt szolgálván, mint az első, hogy t. i. a hazai múzeumok és könyvtárak tekintetében a létező állapotokról minél hívebb tájékozódást nyújtson az érdeklődő köröknek. Míg azonban az első évfolyamban a könyvtárak foglalták el a főhelyet, a mennyiben a szerkesztőség az országos gyűjteményeken és az állami támogatásban részesülő nyilvános jellegű múzeumokon kívül főleg a különböző egyházi és világi hatóságok, iskolák, társulatok és egyéb testületek által fentartott könyvtárak ismertetésére fektetett súlyt, addig a II. kötetben inkább a múzeumok és az iskolai gyűjtemények felől találunk nagy gonddal összeállított adatokat. A könyvtárak közül pedig, elhagyva a nyilvánosoknak nem tekinthető hatósági és ifjusági könyvtárak ismertetését, az olvasókörök könyvtárainak sorozatát kapjuk a helynevek betűrendjében.

Az új évfolyam mindössze 871 gyűjteményről nyújt felvilágosítást, a miből 619 könyvtár, 297 pedig múzeum. Az országos közgyűjteményeken kívül, nyilvános jellegű könyvtár van 22, múzeum pedig 68. Az egyes tanintézetek mellett van az ország területén mindössze 145 könyvtár, és 210 múzeum, a melyek között csak 6 humanista gyűjtemény van, míg 92 kizárólag természetrajzi anyag gyűjtésére szorítkozik, 112-ben pedig vegyes a gyűjtemény anyaga. 452 könyvtárt és 7 múzeumot különféle egyházi és világi hatóságok, egyesületek, testületek tartanak fenn, külön csoportot képezve köztük az ezen évfolyamban ismertetett 169 olvasóköri könyvtár.

A lelkiismeretes gonddal és nagy szakavatottsággal összeállított kötet szerkesztését dr. Schönherr Gyula és dr. Grün Albert végezték azoknak az adatoknak alapján, a melyeket az egyes gyűjtemények vezetői hivatalos úton beküldöttek, s mely adatok a legnagyobb részben az 1901 évi január havi állapotot tüntetik fel.

A kötet élén Varjú Elemér tollából gróf Batthyány Ignác erdélyi püspöknek életrajzát olvassuk, a ki nagyfontosságú, sok teherrel járó méltóságában is időt talált az irodalmi munkálkodásra, és a ki határt nem ismerő áldozatkészséggel megalapította az ország egyik legbecesebb könyvtárát.

A kötet nyomdai kiállításáról szólva — mely teljesen méltó az Athenaeum régi hírnevéhez — csak dicséretet mondhatunk.

—i.

Az egri érseki papnevelő intézet könyvtárának szakok szerint való jegyzéke. Összeállította Nyizsnyai Iván könyvtáros. Eger, az érseki lyceum könyvnyomdája, 1901. IV + 307 l. 8-r.

Az egri papnevelde könyvtára nem régi alapítás; 1852-ben keletkezett, a mikor az előregedett r. kath. papok intézetét fel-